Využívání metod alternativní medicíny u pacientů hematologické a onkologické kliniky

Lékaři z kliniky v německém Řezně se pokusili zmapovat výrazný fenomén současné doby – využívání metod tzv. alternativní medicíny. Také čeští lékaři se v praxi setkávají s tím, že pacienti tyto možnosti vyhledávají, hlubší sonda však chybí. Německé prostředí je tomu českému relativně blízké, a tak mohou výsledky studie publikované v časopisu Oncology v červnu 2017 být užitečné a relevantní i pro české onkology.

Onkologicky nemocní a alternativní medicína

Metody tzv. komplementární a alternativní medicíny (KAM) jsou dle provedených šetření mezi onkologicky nemocnými celosvětově poměrně populární, jejich využívání potvrzuje 30–60 % pacientů. Výměna informací mezi lékaři, nemocnými a poskytovateli KAM však vázne.

Pro účely německého průzkumu byla KAM omezena na metody, které mohou potenciálně interagovat se standardní léčbou, především na úrovni farmakokinetiky. Nebyly sledovány techniky body-and-mind (meditace, jóga, hypnóza), psychoterapeutické a spirituální přístupy nebo metody založené na akupunktuře.

Dotazníkové šetření

Studie probíhala formou neanonymního dotazníkového šetření u ambulantních pacientů a průzkumem jejich zdravotních záznamů. Vyhodnoceno bylo celkem 1016 jednotlivých dotazníků, v 904 případech bylo odpovězeno na otázku, zda dotazovaný užívá či užíval metod KAM. 14 % nemocných se léčilo s poruchami krevní srážlivosti, 17 % mělo solidní nádor a 68 % hematologické onemocnění, z čehož většinu tvořily krevní malignity. Nebyli zařazeni pacienti, kterým byla poskytována paliativní péče.

Metody KAM

Celkem 30 % nemocných (n = 271) uvedlo, že aktuálně nebo v minulosti užívali metody KAM. Nejčastěji se jednalo o vitaminy a mikronutrienty, fytofarmaka a homeopatika, ale zaznamenány byly také specifické dietní režimy, užívání hadích jedů nebo celotělová hypertermie. Příklady s četnějším záchytem v šetření jsou uvedeny v tabulce. Mezi uživateli KAM převládaly ženy (37 % vs. 24 % u mužů).

Informace o metodách KAM a jejich poskytování

O konkrétní metodě byli informováni nejčastěji přáteli a rodinou (24 %), lékařem (23 %), z tištěných médií (18 %) nebo od léčitele (16 %). Pře-

proLékaře.cz | 2.6.2024

Metoda	Četnost v populaci uživatelů KAM (%; n = 271)
B-komplex	34
vitamin C	34
zinek	32
selen	30
homeopatie	20
čaje (zelené, bylinné apod.)	18
zázvor	17
enzymové přípravky	12
echinacea	8
extrakt ze jmelí	7
aloe	7
kozlík lékařský	6

kvapivě malá část uváděla jako zdroj informací internet (8 %).

Samotná léčba pak byla poskytnuta nejčastěji lékařem (29 %), léčitelem (14 %) nebo si ji pacient obstaral sám (13 %). Ze strany lékaře byla často poskytována homeopatie, naopak nemocní sami si nejčastěji „ordinovali“ fytoterapii. 66 % pacientů utratilo za svou KAM léčbu méně než 100 € měsíčně.

Motivace nemocných

Motivací nemocných k užívání metod KAM byla nejčastěji potřeba „udělat pro sebe něco dobrého“ (65 %), dále pacienti doufali především v lepší toleranci onkologické léčby. 28 % nemocných neočekávalo od metody KAM účinek na nádorové onemocnění.

Výměna informací s onkologem

Ačkoli 62 % pacientů souhlasilo s tím, že jejich onkolog může být informován o tom, že užívají KAM, tento záznam byl v jejich dokumentaci nalezen pouze ve 41 % případů. Přesto 54 % uživatelů KAM uvedlo, že nemají obavy z diskuse o KAM se svým lékařem. Výměna informací ohledně samoléčby nebo využívání služeb léčitelů či dalších poskytovatelů KAM by měla být součástí péče o onkologického pacienta. Nemocní často užívají metody KAM souběžně s onkologickou léčbou, a hrozí tak riziko interakcí a ovlivnění léčby. V Německu se ukázalo, že velká část pacientů je diskusi se svými lékaři o metodách KAM otevřená.

(jam)

Zdroj: Hierl M., Pfirstinger J., Andreesen R. Complementary and alternative medicine: a clinical study in 1,016 hematology/oncology patients. Oncology 2017; 93 (3): 157–163, doi:10.1159/000464248.